

Homiletiikan-harjoitus-2013-Harjanne, Seppä.doc/pdf

2. sunnuntai loppiaisesta: Jeesus ilmaisee jumalallisen voimansa

pyhän väri vihreä

Joh. 4: 5-26

Evankeliumin aiheena on elämän vesi.

Jeesus on janoissaan. Hän pysähtyy levähtämään keskipäivän tienoilla. Myös Jumala janoaa ystävyyttä jokaisen ihmisen kanssa. Oletko koskaan ajatellut, että ei vain ihminen ikävöi jonkin suuremman puoleen, vaan myös tuo suurin itse? Yhtä paljon, ja vielä enemmän, kuin sinä kaipaat elämääsi muutosta, tahtoo Jumala itse tuoda sen sinun elämääsi – henkilökohtaisesti! Yhteys Jumalaan tyydyttää ihmisen sisäisen janon kuin vesi nääntyvän matkalaisen. Jeesus sanoi vettä 'eläväksi', koska se antaa *elämän*. Jeesus ei vain pidä yllä elämää, hän antaa elämän, Pyhän Hengen.

Luterilaisessa teologiassa Henki etsii uutta tulkintaa. Mystiikan laiminlyönti ja keskittyminen dogmaattiseen tulkintaan on kuolettanut kirkkomme rukouksen ilmanalaan alkaen 1600-luvun vaihteesta. Ristikeskeisen teologiamme ei kykene tulkitsemaan ylösnousemusvalon ja helluntain merkitystä pohdittaessa elämän veden vaikutusta. Edelleen olemme objektoineet Pyhän Hengen ja kiinnittäneet sen dogmatiikan avulla sakramentteihin; Mitä Jeesus Pyhällä Hengelle tarkoittaa ja miten Henki on koettavissa? Aihe kaipaa uudelleen tulkintaa ja löytämistä.

Vesi on evankeliumitekstimme kantavia teemoja, sen keskeinen symboli. Vesi on ehdottoman välttämätön rakennusaine kaikelle biologiselle elämälle, sillä esimerkiksi ihminen on koostumukseltaan noin 70-prosenttisesti vettä. Armeija-aikana pitkällä marssilla helleluku kohosi 38 celsius-asteeseen. Moni alkoi uupua. Itsekin menetin voimani iltapäivän kuluessa. Sain yllättäen vinkin palvelustoverilta: laita muonapakkauksessa oleva suola ja sokeri kenttäpulloon. Tein käskettyä, ja nielin hieman irvistellen liemen. Puolessa tunnissa voimani palautuivat entiselleen.

Veden puute oli erityisesti itämaiden vitsaus. Veden suuri arvo itämailla ilmenee Raamatun kuvakielestä. Jumala itse on elävän veden lähde; hänen armonsa ja rauhansa ovat kuin virvoittava vesi; jota sielu janoaa. UT:ssa vesi kuvaa Messiaan ajan pelastusta. Jeesus vertaa Henkeä, jonka uskovat saavat, elämän veden virtoihin.

Jaakobin kaivoa, lähdesijaa ei ole mainittu VT:ssa. Jaakobin nimi; muistuttaa hänen elämässään tapahtuneesta käänteestä; missä hän painiskeli Herran kanssa ja sai uuden nimen, Israel, Jahven siunauksen ulkonaiseksi merkiksi. Kun hän tähän asti oli luottanut vain itseensä; tästä alkaen hän luotti Jumalaan (kuin ennuskuva samarialaisen naisen elämän muutokselle).

Johannes oli luultavasti luonteeltaan melankolinen, mitä selittää hänen melankolikolle tyypillinen syvällisyytensä, ja sellaisten asioiden huomioiminen, jotka muilta (kolmelta synoptikolta) ovat jääneet huomaamatta. Johannes kuvaa samarialaisen naisen ja Jeesuksen kohtaamisen hyvin syvällisesti. Johanneksen tulkinta on syvälistä, koska hän oli kypsyttellyt salaisuuksia äiti Marian seurassa. Jeesus jätti äitinsä rakkaimman opetuslapsensa hoiviin ristillä. Johannes sai tuon jälkeen

tutustua myös Marian sukuun, Jeesuksen perheväkeen. Pappi Sakarias ja Elisabet saivat varmasti jakaa hänen kanssaan muistoja Johannes Kastajan ja Jeesuksen lapsuudesta.

Tapahtuman ainutkertaisuutta kuvaa sekin, että siinä kaivolla ei asioi vain samarialainen, vaan hän on myös nainen (Gal. 3:28, *Kristuksessa ei ole miestä eikä naista*). Johanneksen evankeliumin kirjoittajasta välittyy kuva ihmisten kohtaamisen teologina. On hyvä kiinnittää huomiota siihen, millä tavoin Jeesus kohtaa samarialaisen naisen. Nainen tuskin aamulla herätessään tiesi, millaisen kohtaamisen päivä tuokaan mukanaan: Jumalan Poika istahtaa hänen viereensä! Jeesus ei asetu naisen yläpuolelle, vaan kohtaa tämän ainutkertaisena lähimmäisenä. Hänelle Messias ilmoittaa itsensä. Jeesus ilmaisee, että ”pelastaja nousee juutalaisten keskuudesta”.

Nainen kuuli Jeesuksen sanoissa Jumalan äänen; ja hänen silmänsä avautuivat. Nainen ei suoralta käsin polvistunut, (kuten juutalaiset tekevät) sillä juutalaisten rukouselämä oli korkeammalla kuin samarialaisilla. Jeesus opettaa naiselle, miten Jumalaa tulee alkaa rukoilla Hengessä ja totuudessa. Jeesus kehottaa rukoilemaan Isää omassa nimessään; Jeesus puhuu *aidosta Jumalan palvonnasta*; jota Jumala kaipaa valituiltaan. Jeesus julisti jumalanpalvelusta, joka suoritetaan hänen antamassaan Hengessä ja hänen julistamassaan totuudessa. Hengessä ja totuudessa rukoillaan silloin kun Kristuksen henki asuu sydämessä ja ilmoittaa Isän. Isän sydän kaipaa yhteyttä lapsiinsa; Jeesus ilmoittaa meille Isän, uuden ilmoituksen Jumalasta. Tästedes rukouksen tulee tapahtua sydämen pyhäkössä.

Kreikan verbi *proskyneoo* merkitsee muun muassa suudella kohti ja kumartaen rukoilla, palvoa (*proskynetes*, rukoilija). Rukous ja palvonta ovat tunnerikkaita tapahtumia. Silloin kun Jumala itse lähestyy ihmistä, hän voi antautua kahden persoonan väliseen suhteeseen. Kumartamisella maahan asti israelilaiset osoittavat alamaisuuttaan Jumalalle ja kunnioitustaan hänen Pyhälle tahdolleen. Uudessa testamentissa rukous ja palvonta kohdistuvat kolminaisuudelle: Isälle Pojan välityksellä Pyhässä Hengessä.

Miten me tänä päivänä kohtaamme Jeesuksen? Annammeko hänen puhutella, havaitsemmeko, jos Jumala lähestyy minua; onko hän peräti tässä ja nyt läsnä? Katolisille ja ortodokseilla vuorisäärnassa on koko kristinuskon rakkauden lain sisältö, koko rakkauden mysteeri ja Jeesuksen olemus. Kohtaammeko mekin Jeesuksen vuorisäärnassa tai jossain muualla Hänen pyhässä Sanassaan? Janoammeko Häntä niin kuin samarialainen nainen Sykarin kaivolla? Jeesuksen sanojen luona janoinen saa juodakseen. Se vesi, jota Vapahtaja sinulle tarjoaa, ei jätä jälkeensä uutta janoa. Se on elävää vettä.

Mikä on tekstin scopus, tähtäyspiste?

Jumalan valtakunta on tässä ja nyt. Se on yhteyttä Jumalan valittujen kanssa. Salaisuus paljastetaan Jumalan valituille; tällä kertaa samarialaiselle naiselle; joka sai kaivolla käydessään kokea elämänsä suurimman tapahtuman; hänelle Jeesus ensimmäisenä paljastaa olevansa Messias, ja kertoo kuinka Jumalaa tulee tästedes palvoa. Opetuslapset tulevat paikalle, siihen mennessä Jeesus oli jo antanut naiselle kaiken tarvittavan avun; opetuslapset jäivät ymmälle, kun he huomaavat heidän keskustelleen.